e-ISSN 3060-5059
DOI: 10.67227

IJTIMOIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 11

2026

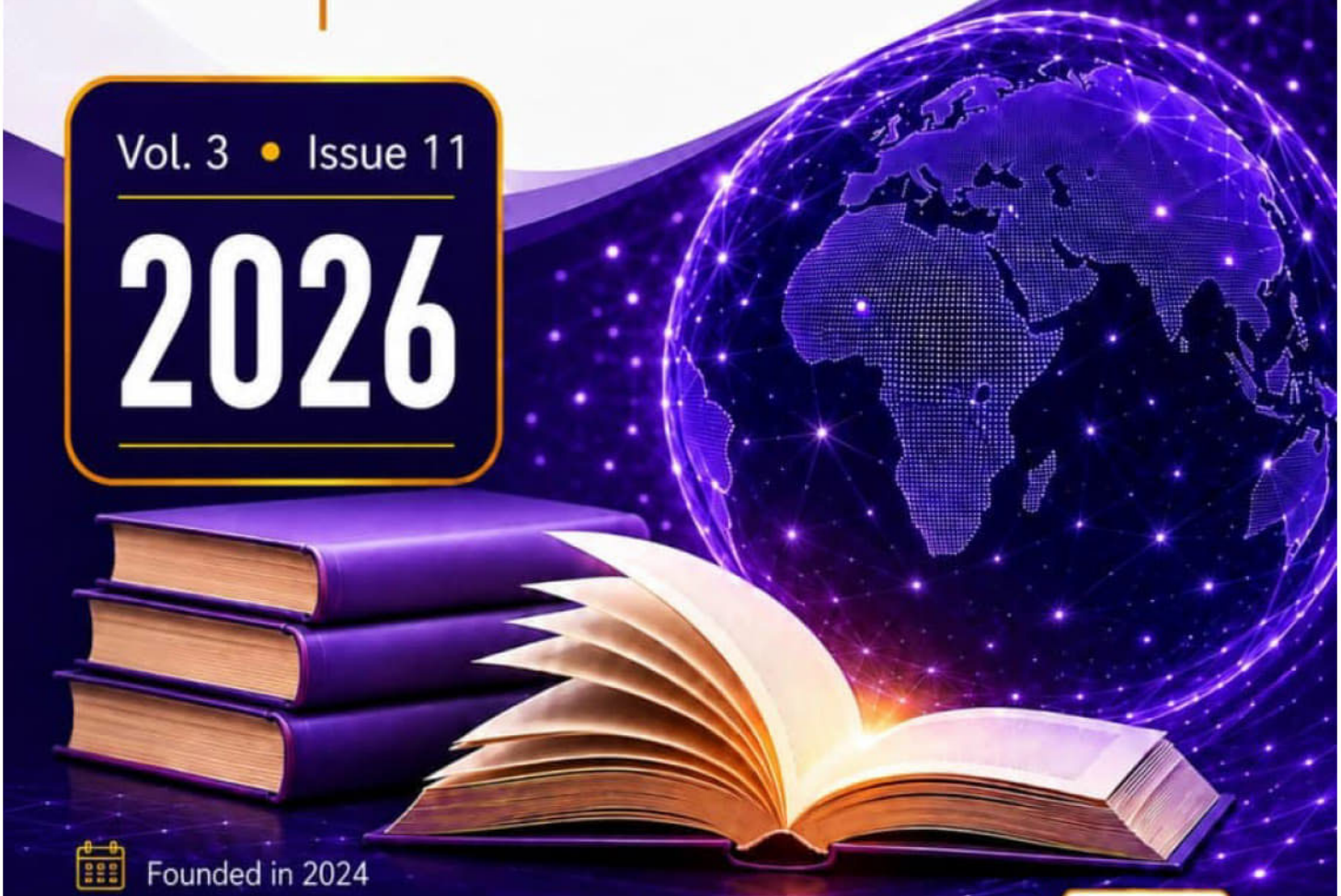

Founded in 2024

publishscience.uz | publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

ISSN 3060-5059 (Online)
Article / Original paper https://doi.org/10.67227/55nqz290

O‘ZBEKISTON VA BUYUK BRITANIYA O‘RTASIDAGI SPORT DIPLOMATIYASI: SHAKLLANISH TARIXI, HUQUQIY ASOSLARI VA STRATEGIK YO‘NALISHLAR

Nurbayeva Feruza Yodgorbek qizi
Nizomiy nomidagi O‘zbekiston Milliy pedagogika universiteti, tadqiqotchi.
e-mail: feruzarahmonova999@gmail.com **ORCID**: https://orcid.org/0009-0006-1464-292X

Annotatsiya.
Ushbu maqolada O‘zbekiston va Buyuk Britaniya o‘rtasidagi sport sohasidagi hamkorlik, uning shakllanish tarixi, huquqiy asoslari va amaliy mexanizmlari, kadrlar tayyorlash va promouterlik tizimlari, sport diplomatiyasining asosiy yo‘nalishlari hamda uni ilmiy tadqiq etish metodikasi tahlil qilinadi. Shuningdek, ikki davlat o‘rtasida sport diplomatiyasi doirasida amalga oshirilgan loyiha va dasturlar, ularning natijalari haqidagi ma’lumotlar tahliliy yondashuv asosida yoritib beriladi.

Kalit so‘zlar: sport diplomatiyasi, “yumshoq kuch”, promouterlik, Matchroom Boxing, Queensberry Promotions, O‘zbekiston kriket federatsiyasi, British Council, “Premier Skills” dasturi, London–2012, Olimpiya o‘yinlari, Paralimpiya o‘yinlari, Loughborough University, adaptiv sport, sport menejmenti, Parij–2024, sport ta’limi, sport fanlari.

СПОРТИВНАЯ ДИПЛОМАТИЯ МЕЖДУ УЗБЕКИСТАНОМ И ВЕЛИКОБРИТАНИЕЙ: ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ, ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ И СТРАТЕГИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ

Нурбаева Феруза Ёдгорбек кизи
Национальный педагогический университет Узбекистана имени Низами, исследователь.

Аннотация.
В статье анализируется сотрудничество между Узбекистаном и Великобританией в сфере спорта, история его становления, правовые основы и практические механизмы, системы подготовки кадров и промоутерской деятельности, основные направления спортивной дипломатии, а также методология её научного исследования. Кроме того, на основе аналитического подхода рассматриваются сведения о проектах и программах, реализованных между двумя государствами в рамках спортивной дипломатии, и результатах их осуществления.

Ключевые слова: спортивная дипломатия, «мягкая сила», промоутерская деятельность, Matchroom Boxing, Queensberry Promotions, Федерация крикета Узбекистана, British Council, программа «Premier Skills», Лондон–2012, Олимпийские игры, Паралимпийские игры, Университет Лафборо (Loughborough University), адаптивный спорт, спортивный менеджмент, Париж–2024, спортивное образование, спортивные науки.

SPORTS DIPLOMACY BETWEEN UZBEKISTAN AND GREAT BRITAIN: HISTORY OF DEVELOPMENT, LEGAL FOUNDATIONS, AND STRATEGIC DIRECTIONS

Nurbayeva Feruza Yodgorbek qizi
National Pedagogical University of Uzbekistan named after Nizami, Researcher.

Abstract.
This article analyzes cooperation between Uzbekistan and Great Britain in the field of sports, including its historical development, legal foundations, practical mechanisms, personnel training and sports promotion systems, key areas of sports diplomacy, and the methodology of its academic study. Furthermore, the article provides an analytical examination of projects and programs implemented between the two countries within the framework of sports diplomacy, along with information on their outcomes.

Keywords: sports diplomacy, soft power, sports promotion, Matchroom Boxing, Queensberry Promotions, Uzbekistan Cricket Federation, British Council, Premier Skills program, London 2012, Olympic Games, Paralympic Games, Loughborough University, adaptive sports, sports management, Paris 2024, sports education, sports sciences.

Kirish. Zamonaviy xalqaro munosabatlarda sport diplomatiyasi va madaniy-gumanitar hamkorlik davlatlarning global “yumshoq kuch” (*soft power*) ko‘rsatkichini hamda xalqaro imijini belgilovchi strategik omillardan biridir. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvardagi PF-5924-sonli Farmoni hamda 2021-yil 5-noyabrdagi PQ-5280-sonli qarorida mamlakatimiz sportini xalqaro standartlarga moslashtirish va Yevropaning yetakchi mamlakatlari bilan institutsional aloqalarni kengaytirish ustuvor vazifa qilib belgilangan.

ISSN 3060-5059 (Online)

Ushbu ilmiy maqolaning maqsadi O‘zbekiston hamda Buyuk Britaniya o‘rtasidagi sport aloqalarining shakllanish bosqichlarini (1991–2025-yillar) aniq faktlar, sanalar, shartnomalar va statistik ko‘rsatkichlar asosida tahlil qilish hamda ikki tomonlama institutsional va ilmiy-metodik hamkorlikni yanada rivojlantirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Sport diplomatiyasi va ikki tomonlama sport aloqalarini ilmiy jihatdan tadqiq etish bo‘yicha milliy, britaniyalik va xalqaro olimlar tomonidan qator nazariy hamda amaliy ishlar olib borilgan. O‘zbekiston ilmiy jamoatchiligida sport diplomatiyasi va xalqaro sport huquqi nisbatan yangi yo‘nalish hisoblanadi.

Tashqi siyosat va diplomatiya bo‘yicha A. Xo‘jayev, S. Saidov va I. Mavlanov kabi tadqiqotchilar O‘zbekistonning “yumshoq kuch” diplomatiyasi va madaniy-gumanitar aloqalarini tahlil qilganlar. Sport ta’limi va menejmenti bo‘yicha O‘zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti olimlari R. Matkarimov, F. Kerimov va A. Abdullayev tomonidan milliy sport turlari, boks va og‘ir atletika metodikasi hamda olimpiya harakatini rivojlantirish bo‘yicha ilmiy ishlar chop etilgan. Biroq shuni aytish kerakki, aynan Buyuk Britaniya bilan ikki tomonlama sport aloqalarining rivojlanish xronologiyasi va amaliy natijalari alohida yaxlit ilmiy tadqiqot obyekti sifatida hali yetarlicha o‘rganilmagan.

Buyuk Britaniya akademik hamjamiyati sport diplomatiyasi va sport strategiyasini ilmiy tadqiq qilishda dunyoda yetakchilik qiladi. Britaniyalik Lincoln Allison 2005-yilda “The Diplomacy of Sport” asarida sportning xalqaro munosabatlar va davlatlararo diplomatik aloqalarga ta’sirini nazariy jihatdan asoslab bergan bo‘lsa, olimlar Barrie Houlihan va Mick Green o‘zlarining 2008-yilda nashr etilgan “Comparative Elite Sport Development” kitobida Buyuk Britaniya, Avstraliya va boshqa davlatlarning professional sport tizimi hamda davlat sport siyosatini solishtirma tahlil qilganlar. Loughborough University tadqiqot markazi sport menejmenti, sport biomexanikasi va global sport industriyasi bo‘yicha ilmiy nashrlarni muntazam chop etib keladi va ushbu tadqiqotlar Britaniyaning xalqaro sport hamkorligiga nazariy zamin yaratadi.

Tadqiqotchi Victor Cha 2009-yilda “Beyond the Final Score” nomli ilmiy ishida Osiyo va Yevropa davlatlari o‘rtasidagi sport diplomatiyasi mexanizmlarini yoritgan.

Xalqaro kriket kengashi (ICC) va Xalqaro olimpiya qo‘mitasi (IOC) tahliliy hisobotlaridan shuni ko‘rish mumkinki, Markaziy Osiyo mintaqasida, xususan, O‘zbekistonda kriket va olimpiya sport turlarining rivojlanishi, shuningdek, Yevropa promouterlik kompaniyalari (masalan, Matchroom Boxing) bilan tuzilgan xalqaro shartnomalarning sport iqtisodiyotiga ta’siri xalqaro ekspertlar tomonidan o‘rganib kelinmoqda.

NAZARIY METODOLOGIYA

Buyuk Britaniya va Shimoliy Irlandiya Birlashgan Qirolligi global sport sanoatida yetakchi bo‘lib, dunyodagi eng qimmat sport ligasi — Angliya Premer-ligasi (yillik daromadi 6,8 milliard yevrodan ortiq), professional boksning global markazlaridan biri hamda zamonaviy olimpiya va paralimpiya harakatining lideri hisoblanadi. Ushbu ikki mamlakat o‘rtasidagi sport aloqalarini aniq faktlar, yillar va raqamlar vositasida tahlil qilish muhim akademik hamda amaliy ahamiyatga ega.

O‘zbekiston Respublikasi va Buyuk Britaniya hamda Shimoliy Irlandiya Birlashgan Qirolligi o‘rtasida sport, adaptiv sport, sport ta’limi va xalqaro boks promousheniga oid huquqiy hujjatlar, idoralararo memorandumlar va xalqaro bitimlar imzolangan bo‘lib, ular ikki davlat o‘rtasidagi hamkorlik va munosabatlarning huquqiy asosi bo‘lib xizmat qiladi.

Jumladan, ilk davlatlararo bitim 1993-yil 8-noyabrda imzolangan “O‘zbekiston Respublikasi hukumati va Buyuk Britaniya hukumati o‘rtasida madaniyat, ta’lim va fan sohalarida hamkorlik to‘g‘risida”gi bitim bo‘lib, uning 4- va 6-moddalari bevosita ikki davlat o‘rtasidagi sport diplomatiyasini shakllantirish va rivojlantirish bilan bog‘liq.

Ushbu bitimning 4-moddasida tomonlarning ikki mamlakat sport tashkilotlari, milliy federatsiyalari va sportchilari o‘rtasida to‘g‘ridan-to‘g‘ri hamkorlik va tajriba almashinuvini har tomonlama qo‘llab-quvvatlashi to‘g‘risida, 6-moddasida esa sport ta’limi, jismoniy tarbiya pedagoglari hamda sport mutaxassislarining xalqaro anjumanlar va amaliyotlarda ishtirok etishini ta’minlash va moddiy-texnik ko‘mak berish shartlari belgilangan.

Keyingi yirik bitim “O‘zbekiston va Buyuk Britaniya hukumatlari o‘rtasida har tomonlama sheriklik to‘g‘risida”gi deklaratsiya bo‘lib, 2024-yil 23-aprelda Toshkentda Buyuk Britaniya tashqi ishlar vaziri D. Kemeronning rasmiy tashrifi doirasida imzolangan. Ushbu hujjatning bevosita III bo‘limiga “yumshoq kuch” (*soft power*) vositasi sifatida sport diplomatiyasini rivojlantirish, olimpiya va paralimpiya harakati hamda jamoaviy sport turlarida (jumladan, futbol va kriket) o‘zaro tajriba almashish masalalari kiritilgan.

Bundan tashqari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvardagi PF-5924-sonli Farmonining 12-bandiga ko‘ra, Buyuk Britaniya va Yevropa davlatlarining sport federatsiyalari bilan ikki tomonlama doiraviy shartnomalar tuzish va sport turizmini rivojlantirish masalalari belgilangan.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 5-noyabrdagi PQ-5280-sonli qarorining 2-bandi “b” kichik bandida xalqaro sport akademiyalari, shu jumladan, Britaniyaning ilg‘or sport menejmenti standartlarini O‘zbekiston olimpiya va paralimpiya tayyorgarlik markazlariga tatbiq etish masalalari belgilangan.

Idoralararo va federatsiyalararo darajada esa 2017-yil 15-noyabrda O‘zbekiston Milliy paralimpiya qo‘mitasi va Britaniya paralimpiya assotsiatsiyasi o‘rtasida anglashuv memorandumi imzolangan bo‘lib, unda London-2012 Paralimpiya o‘yinlari tajribasi asosida O‘zbekistonda imkoniyati cheklangan shaxslar uchun reabilitatsiya va inklyuziv sport metodikasini joriy etish hamda Britaniya sport agentligi mutaxassislarini O‘zbekistonda paralimpiya sport turlari bo‘yicha kadrlar malakasini oshirishga jalb qilish masalalari qayd etilgan.

2019-yil 15-martda esa Matchroom Boxing (Buyuk Britaniya) va O‘zbekiston professional boks federatsiyasi o‘rtasida ko‘p yillik promouterlik shartnomasi imzolangan bo‘lib, unda o‘zbekistonlik chempion bokschilar Murodjon Ahmadaliyev, Shahram G‘iyosov, Israil Madrimov va boshqa sportchilar janglarining translyatsiya huquqini Britaniyaning

DAZN va Sky Sports platformalariga berish, Britaniya arenalarida professional turnirlar tashkil etish, Britaniya boks nazorati kengashi standartlari asosida sportchilarning tibbiy sug‘urtasi, antidoping nazorati va chempionlik kamari uchun janglarning moliyaviy shartlarini tartibga solish mexanizmlari belgilangan.

Akademik va sport ta’limi bo‘yicha 2021-yil 14-sentyabrda Toshkentda British Council Uzbekistan va O‘DJTSU o‘rtasida “English for Sport Science and Management” shartnomasi imzolangan. Unda sport ta’lim muassasalari o‘qituvchilari, sport shifokorlari hamda hakamlar uchun xalqaro sport terminologiyasi va ingliz tili modullarini moliyalashtirish hamda sertifikatlash nazarda tutilgan.

2022-yil 2-iyulda Dubayda O‘zbekiston kriket federatsiyasi, Xalqaro kriket kengashi hamda Buyuk Britaniya kriket kengashi o‘rtasida texnik hamkorlik bitimi imzolangan bo‘lib, unda O‘zbekiston kriket federatsiyasiga ICCning kengaytirilgan a’zolik maqomini berish, Buyuk Britaniya murabbiylik modellarini joriy etish, britaniyalik ekspertlar ko‘magida O‘zbekistondagi 200 dan ortiq murabbiy va hakamni Level-1 va Level-2 xalqaro toifalari bo‘yicha sertifikatlash shartlari belgilangan.

2023-yil 18-mayda O‘zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti va Loughborough University (UK) o‘rtasida akademik hamkorlik memorandumi imzolangan bo‘lib, unda sport biomexanikasi, sport farmakologiyasi va sport menejmenti bo‘yicha professor-o‘qituvchilar va doktorantlar (PhD/DSc) ilmiy almashinuvini yo‘lga qo‘yish masalasi belgilangan.

NATIJALAR VA TAVSIYALAR

Kriket Buyuk Britaniyaning milliy brendi va ikkinchi eng ommabop sport turi hisoblanadi. O‘zbekistonda ushbu sport turining poydevori bevosita Britaniya mutaxassislari va diplomatik korpusi ko‘magida qo‘yilgan. 2019-yil 29-noyabrda O‘zbekiston kriket federatsiyasi (ANCA) rasman Adliya vazirligida ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

2020-yilda Buyuk Britaniyaning O‘zbekistondagi Favqulodda va Muxtor Elchisi Tim Torlot hamda Britaniya elchixonasi ko‘magida Toshkent viloyatida O‘zbekistondagi birinchi professional kriket maydoni — Anfa Arena barpo etilgan bo‘lib, uning maydoni 1,6 gektarni tashkil etadi. 2022-yil 2-iyulda Birlashgan Arab Amirliklarining Dubay shahrida o‘tkazilgan Xalqaro kriket kengashining yillik majlisida O‘zbekiston kriket federatsiyasi ICCning 108-rasmiy a’zosi etib qabul qilindi. 2023–2024-yillarda britaniyalik mutaxassislar hamda Alan Ford rahbarligida 200 dan ortiq mahalliy murabbiy va hakamlar uchun maxsus sertifikatlash seminarlari tashkil etilgan.

Boks — O‘zbekiston va Buyuk Britaniya o‘rtasidagi eng faol, yuqori moliyaviy sig‘imga va tijorat aylanmasiga ega sport yo‘nalishi hisoblanadi. 2019-yil 15-martda dunyoning eng yirik boks promouterlik kompaniyasi — Matchroom Boxing O‘zbekistonning bir qancha yetakchi bokschilari Murodjon Ahmadaliyev, Shahram G‘iyosov va Israil Madrimov bilan ko‘p yillik eksklyuziv promouterlik shartnomalarini imzolagan.

2020-yil 30-yanvarda Murodjon Ahmadaliyev Mayamida Britaniyaning Matchroom Boxing promouterlik kompaniyasi shafeligida o‘tkazilgan jangda Daniel Romanni mag‘lub etib, WBA va IBF yo‘nalishlarida dunyo chempioniga aylangan hamda O‘zbekiston boks tarixida birinchi marta birlashtirilgan chempionlik kamarini qo‘lga kiritgan.

2024-yil 8-martda Israil Madrimov Ar-Riyod shahrida Britaniyaning Matchroom Boxing promouterlik kompaniyasi hamda Queensberry Promotions shafeligida rossiyalik Magomed Kurbanovni 5-raundda nokautga uchratib, WBA super-o‘rta vazn toifasida jahon chempioniga aylandi.

2024-yil avgust–sentyabr oylarida O‘zbekiston boks jamoasi Parij-2024 Olimpiadasida 5 ta oltin medal olgach, Britaniyaning mashhur British Boxing Board of Control tashkiloti hamda Sky Sports Boxing kanali O‘zbekiston boks tayyorgarligi metodikasini tahlil qiluvchi ilmiy va hujjatli ko‘rsatuvlar turkumini e’lon qilgan.

2012-yil 27-iyuldan 12-avgustgacha Londonda o‘tkazilgan XXX yozgi Olimpiya o‘yinlarida O‘zbekiston delegatsiyasi 53 nafar sportchi bilan ishtirok etgan.

2012-yil 29-avgustdan 9-sentyabrgacha Londonda o‘tkazilgan XIV Paralimpiya o‘yinlarida dzyudochi Sharif Xalilov oltin medalni qo‘lga kiritib, O‘zbekistonning Paralimpiya o‘yinlaridagi ilk oltin medaliga egalik qilgan.

2017-yil 9-martda London-2012 Olimpiya o‘yinlari tajribasidan kelib chiqib, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-2821-sonli qarori bilan imkoniyati cheklangan shaxslar uchun Respublika Paralimpiya sport-ta’lim markazi tashkil qilingan. Bu markazga Britaniyaning UK Sport adaptiv sport standartlari tatbiq etildi.

2021-yil sentyabrda British Council Uzbekistan va O‘zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti o‘rtasida “English for Sport Science and Management” maxsus ta’lim dasturi yo‘lga qo‘yilgan. Ushbu dastur doirasida 500 dan ortiq sport pedagoglari va hakamlar sertifikatlangan.

Dunyoning eng nufuzli reytinglaridan biri — QS World University Rankings by Subject 2024 natijalariga ko‘ra, sport fanlari yo‘nalishida ketma-ket 8-yil dunyoda 1-o‘rinni egallab kelayotgan Loughborough universiteti ekspertlari bilan O‘DJTSU o‘rtasida sport biomexanikasi hamda sport meditsinasi bo‘yicha onlayn ilmiy ma’ruzalar tashkil etilgan.

MUHOKAMA

O‘zbekiston Respublikasi va Buyuk Britaniya o‘rtasidagi sport sohasidagi hamkorlik nafaqat hukumatlararo kelishuvlar, balki ikki mamlakatning maxsus tashkilotlari, akademik muassasalari, diplomatik korpusi hamda tijorat-promouterlik kompaniyalari tomonidan amalga oshiriladigan ko‘p tarmoqli mexanizmlarga tayanadi. Buyuk Britaniyaning O‘zbekistonda alohida sport vazirligi filiali mavjud bo‘lmasa-da, ushbu vazifalarni British Council, Toshkent shahridagi Xalqaro Vestminster universiteti (WIUT), Buyuk Britaniya elchixonasi, Xalqaro kriket kengashi (ICC/ECB) ekspertlar guruhi, Loughborough universiteti hamda Matchroom Boxing va Queensberry Promotions kabi xususiy va nodavlat institutlar tizimli ravishda amalga oshirib kelmoqda.

Buyuk Britaniyaning madaniyat va ta’lim bo‘yicha xalqaro tashkiloti hisoblangan British Councilning Toshkentdagi vakolatxonasi 1996-yilda o‘z faoliyatini boshlagan bo‘lib, ko‘plab sohalar qatorida sport sohasida ham kadrlar salohiyatini

oshirish va xalqaro ta'lim metodlarini tatbiq etishda asosiy institutsional tashkilot vazifasini bajarib kelmoqda.

Uning "Premier Skills" dasturi 2012–2020-yillarda Angliya Premer-ligasi va British Council hamkorligida O'zbekiston futbol assotsiatsiyasi bilan birgalikda amalga oshirilgan. Ushbu loyiha doirasida poytaxt va viloyatlarda 120 dan ortiq mahalliy bolalar murabbiylari va 45 nafar futbol hakami uchun Britaniya futbol akademiyalarining modulyar metodikasi bo'yicha intensiv sertifikatlash kurslari o'tkazilgan.

"English for Sport Science and Management" loyihasi 2021–2024-yillarda O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti hamda British Council o'rtasida 2021-yil 14-sentyabrda imzolangan Anglashuv memorandumi asosida yo'lga qo'yilgan. Ushbu dastur doirasida 500 dan ortiq sport pedagoglari, magistrantlar hamda Milliy Olimpiya va Paralimpiya qo'mitalari mutaxassislari xalqaro sport terminologiyasi, sport huquqi, menejment va WADA antidoping standartlari bo'yicha maxsus tayyorgarlikdan o'tkazilgan.

Toshkent shahridagi Xalqaro Vestminster universiteti (WIUT) tomonidan 2002-yilda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori hamda University of Westminster (London, UK) hamkorligida akademik va talabalar sporti modeli tashkil etilgan. WIUT Britaniyaning universitetlar sporti madaniyatini O'zbekistonga integratsiya qiluvchi asosiy ta'lim eksporti markaziga aylangan.

Universitet tarkibida xalqaro FIBA va FIFA standartlariga mos WIUT Sport markazi va klublar tizimi yaratilgan bo'lib, zamonaviy yopiq majmualar va ochiq sport inshootlari negizida 12 ta doimiy talabalar sport klubi, jumladan, WIUT Cricket Club, WIUT Football Team, WIUT Basketball Lynx, WIUT Badminton Academy, WIUT Table Tennis Club, Rugby Club kabilar faoliyat yuritadi.

"WIUT Cricket League" O'zbekistondagi ilk havaskorlar kriket ligasi sifatida shakllantirilib, har yili bahor va kuz mavsumlarida 10 dan ortiq jamoa o'rtasida o'tkazib kelinadi. Ushbu liga keyinchalik Milliy kriket federatsiyasi uchun tayanch kadrlar manbasi bo'lib xizmat qilgan.

Toshkentdagi Buyuk Britaniya elchixonasi ikki mamlakat o'rtasidagi sport aloqalarida "yumshoq kuch" (*soft power*) strategiyasini diplomatik jihatdan muvofiqlashtiruvchi markaz hisoblanadi. Britaniyaning O'zbekistondagi sobiq elchisi Tim Torlot va diplomatik korpusning bevosita tashabbusi bilan 2019-yil noyabr oyida O'zbekiston kriket federatsiyasi Adliya vazirligida rasman ro'yxatdan o'tkazilgan.

Toshkent viloyati Yuqorichirchiq tumanida 1,6 gektar maydonda birinchi xalqaro standartdagi "Anfa Arena" kriket stadioni qurilishida Britaniya elchixonasi texnik va konsalting yordamini ko'rsatgan. Bu infratuzilmaviy poydevor natijasida O'zbekiston 2022-yil 2-iyulda Xalqaro kriket kengashining 108-rasmiy a'zosi deb e'lon qilindi. Professional sport sanoatida Buyuk Britaniyaning yetakchi promouterlik brendlari, O'zbekiston professional boks federatsiyasi hamda mahalliy promouterlik klublari o'rtasida shartnomaviy muhit yaratilgan.

Matchroom Boxing kompaniyasi 2019-yil 15-martda Londonda o'zbekistonlik professional bokschilar M. Ahmadaliyev, I. Madrimov, Sh. G'iyosov va H. Do'smatov bilan uzoq muddatli promouterlik bitimlarini imzolagan. Kompaniya bokschilarga Buyuk Britaniya va AQSHda o'quv-mashg'ulot lagerlari, Britaniya boks nazorati kengashi (BBBofC) standartidagi tibbiy sug'urta hamda DAZN va Sky Sports platformalarida global translyatsiya huquqlarini kafolatlagan.

Queensberry Promotions kompaniyasi esa Britaniyaning ikkinchi yirik promouterlik brendi sifatida o'zbekistonlik charm qo'lqop ustalarining Birlashgan Qirollikdagi nufuzli O2 Arena va Wembley arenalarida o'tkaziladigan janglarini tashkil etib, TNT Sports kanali orqali efirga uzatish ishlarini amalga oshirib kelmoqda.

QS World University Rankings by Subject reytingida sport yo'nalishi bo'yicha ketma-ket dunyoda 1-o'rinni egallab kelayotgan Loughborough universiteti esa O'DJTSU va Respublika sport tibbiyoti ilmiy-amaliy markazi uchun ilmiy maslahatchi va yordamchi bo'lib xizmat qiladi. Ikki oliy ta'lim muassasasining ilmiy kengashlari o'rtasidagi hamkorlik doirasida sport biomexanikasi, harakatlar tahlili, sport nutritsiologiyasi hamda yuqori natijalar sportida dopingsiz tiklanish metodikalari bo'yicha ilmiy-metodik standartlar va qo'shma dissertatsiyalar tayyorlash platformasi shakllantirilgan.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, O'zbekiston va Buyuk Britaniya o'rtasidagi sport aloqalarida erishilgan ijobiy natijalarga qaramay, amaliyotda hal etilmagan muayyan tizimli masalalar ham mavjud. Dunyodagi eng qimmat va tomoshabop futbol ligasi hisoblangan Angliya Premer-ligasi klublari akademiyalari — Manchester City Academy, Arsenal Academy hamda O'zbekiston futbol assotsiatsiyasi o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri shartnomaviy va metodik aloqalar yetarli emas.

Ikki mamlakat sport vazirliklari o'rtasida hukumatlararo bitimning mavjud emasligi uzoq muddatli va moliyaviy manbalari ko'rsatilgan hukumatlararo Sport anglashuv memorandumini imzolashni taqozo etadi. Britaniyaning UK Anti-Doping (UKAD) agentligi tajribasini Milliy antidoping agentligiga to'g'ridan-to'g'ri transfer qilish ham muhim masala hisoblanadi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, O'zbekiston va Buyuk Britaniya o'rtasidagi sport aloqalarini yangi bosqichga olib chiqish uchun quyidagi amaliy tavsiyalar ilgari suriladi:

- **"EPL-Uzbekistan Coaching Program" dasturini tashkil etish:** O'zbekiston futbol assotsiatsiyasi hamda Britaniya futbol assotsiatsiyasi o'rtasida bitim tuzib, "EPL-Uzbekistan Coaching Program" dasturini tashkil etish hamda har yili 15–20 nafar mahalliy yosh murabbiyni Angliyaga 3 oylik amaliyotga yuborish;

- **"O'DJTSU – Loughborough University" qo'shma dasturini tashkil etish:** sport biomexanikasi va sport menejmenti yo'nalishlarida Double Degree (ikki diplomli) magistratura bosqichida o'qitishni yo'lga qo'yish;

- **"London–Toshkent" boks sammitini tashkil etish:** har yili Toshkent va Londonda navbatma-navbat o'zbek va

britaniyalik professional bokschilar o‘rtasida turnirlar hamda o‘quv-mashg‘ulot yig‘inlarini o‘tkazishni yo‘lga qo‘yish;

- **Sport turizmi va o‘quv-mashg‘ulot bazalarini tashkil qilish:** O‘zbekistonning Bo‘stonliq hamda Zomin tog‘li hududlariga Britaniya yengil atletika va suzish terma jamoalarini mavsumiy yig‘inlarga jalb qilish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Hukumati va Buyuk Britaniya va Shimoliy Irlandiya Birlashgan Qirolligi Hukumati o‘rtasida ta’lim, fan va madaniyat sohalarida hamkorlik to‘g‘risidagi bitim. – Toshkent, 1993-yil 15-oktabr. – 1993-yil 15-oktabrda kuchga kirgan. – Treaty Series No. 034/1994, Cm 2619. – Buyuk Britaniya parlamentining rasmiy qaydi. UK Parliament
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 9-martdagi PQ-2821-son «O‘zbekiston sportchilarini 2020-yil Tokio shahri (Yaponiya)da bo‘lib o‘tadigan XXXII yozgi Olimpiya va XVI Paralimpiya o‘yinlariga tayyorlash to‘g‘risida»gi qarori. – Qaror rekvizitlari Lex.uz’dagi PQ-3457-son qarorda keltirilgan. lex.uz Nogironligi bo‘lgan shaxslarga sport bilan shug‘ullanish uchun shart-sharoit yaratish masalasi bo‘yicha 2021-yil 18-maydagi PQ-5114-son qaror mos manba hisoblanadi. lex.uz
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvardagi PF-5924-son «O‘zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi Farmoni. – Lex.uz. lex.uz
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 5-noyabrdagi PQ-5279-son «Sport ta’limi tizimini tubdan takomillashtirish orqali olimpiya va paralimpiya sport turlari bo‘yicha sportchilar zaxirasini shakllantirish sifatini yanada oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi qarori. – Lex.uz. lex.uz Shu sanadagi PQ-5280-son qaror sport-ta’lim muassasalarini 2025-yilgacha rivojlantirish dasturiga tegishli. lex.uz
5. O‘zbekiston Milliy olimpiya qo‘mitasi va O‘zbekiston Respublikasi Sport vazirligining rasmiy materiallari. – Milliy olimpiya qo‘mitasining 2023-yil faoliyati bo‘yicha hisoboti. olympic.uz – Parij–2024 Olimpiya o‘yinlari yakunlari bo‘yicha bayonot. gov.uz – Parij–2024 Paralimpiya o‘yinlari bo‘yicha bayonot. gov.uz Bu havolalar 2023–2024-yil materiallarini qamrab oladi.
6. Sport diplomatiyasi bo‘yicha muqobil. Murray S. *Sports Diplomacy: Origins, Theory and Practice*. – Routledge, 2018. – 274 p. – Nashriyot sahifasi. Stuart
7. Matkarimovning sport tayyorgarligi metodikasiga oid tasdiqlangan nashri. Маткаримов Р. М., Юнусов С. А., Ходжаев А. З. *Теория и методика тяжёлой атлетики* : учебное пособие. – Ташкент : Ilmiy texnika axboroti – press nashriyoti, 2019. – 176 с. – O‘zDJTSU elektron kutubxonasi. PDF. library.uzdjtsu.uz
8. Mavlanovning iqtisodiy diplomatiyaga oid tasdiqlangan nashri. Мавланов И. Р. *Экономическая дипломатия* : учебное пособие для студентов вузов. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Аспект Пресс, 2016. – 524, [2] с. – Rossiya Milliy elektron kutubxonasi. НЭБ [000199_000009_008659514]
9. Sport va «yumshoq kuch» bo‘yicha muqobil. Grix J., Lee D. Soft Power, Sports Mega-Events and Emerging States: The Lure of the Politics of Attraction // *Global Society*. – 2013. – Vol. 27, No. 4. – P. 521–536. – DOI. research.birmingham.ac.uk Maqolada Braziliya, Xitoy va Janubiy Afrika misollari o‘rganilgan. O‘zbekistonning madaniy diplomatiyasi bo‘yicha «Xalqaro maydonda O‘zbekistonning madaniy diplomatiyasi» materialidan foydalanish mumkin. insonhuquqlari.uz
10. Lincoln Allison tahriri ostidagi tasdiqlangan nashr. Allison L. (ed.). *The Global Politics of Sport: The Role of Global Institutions in Sport*. – Routledge, 2005. – 208 p. – Nashriyot sahifasi. routledge.com
11. Cha V. D. *Beyond the Final Score: The Politics of Sport in Asia*. – New York : Columbia University Press, 2009. – Nashriyot sahifasi. – JSTOR. Columbia University Press